

**Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny
za 2020 rok
oraz przedstawienie potrzeb związanych z realizacją zadań**

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z 2021 r. poz. 159) „W terminie do 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań”.

Wspomniana wyżej ustawa reguluje zasady wspierania rodziny, pieczy zastępczej i postępowania adopcyjnego. Określa zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Regulacje zawarte w ustawie skupiają się na rodzinie i dziecku, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Ustawa wprowadziła nowe instytucje w zakresie pieczy zastępczej i zasad wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Powołano asystentów rodziny, których zadaniem jest prowadzenie pracy z rodziną przeżywającą trudności. Wprowadzono zmiany w zakresie dotychczas istniejących placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego i całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz w zakresie finansowania pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 176 cytowanej ustawy do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego i zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny oraz kosztów związanych z pomocą udzielaną przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Do dnia 31.12.2020 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizował zadania z zakresu wspierania rodziny na podstawie:

- uchwały Nr XXV/159/12 Rady Gminy Kurzętniku dnia 13 września 2012 r. w sprawie zlecenia realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w zakresie pracy z rodziną;

- uchwały Nr III/40/18 Rady Gminy Kurzętnik z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kurzętnik na lata 2019-2021
- Zarządzenia Nr 83/2016 Wójta Gminy Kurzętnik z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie upoważnienia Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie wspierania rodziny;
- Zarządzenia Nr 84/2016 Wójta Gminy Kurzętnik z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie upoważnienia Zastępcy Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurzętniku do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie wspierania rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny

Wskazana na wstępie ustawa zobligowała samorząd gminy do opracowania i realizacji 3-letniego programu wspierania rodziny:

Program Wspierania Rodziny w Gminie Kurzętnik na lata 2019-2021 został uchwalony uchwałą Nr III/40/18 Rady Gminy Kurzętnik z dnia 28 grudnia 2018 r. Karta monitoringu Gminnego Programu Wspierania Rodziny za rok 2020 stanowi załącznik do sprawozdania.

Program wspierania rodziny ma na celu prowadzenie i rozwój działań w zakresie wzmocnienia roli funkcji rodziny, głównie natury opiekuńczo-wychowawczej oraz zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych, a także przeciwdziałania marginalizacji i degradacji społecznej rodziny. Wieloaspektowa praca z rodziną naturalną, ochrona odpowiedniego poziomu życia rodziny oraz rozwój specjalistycznego wsparcia wpływa na ograniczenie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Praca z rodziną

Podstawowym zadaniem gminy jest wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tej funkcji. Ustawa wprowadziła funkcję asystenta rodziny, który ma pomóc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, wspierać w prowadzeniu domu i codziennych czynnościach. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniał 2 asystentów rodziny, którzy w 2020 r. wspierali 26 rodzin, w tym 8 rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem rodziny. Zadaniem asystenta rodziny jest całościowe wspieranie rodziny wychowującej dzieci, zagrożonej wykluczeniem społecznym, poprzez podniesienie samooceny, wzmocnienie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności. Bardzo ważne jest indywidualne podejście do rodziny i jej problemów, co będzie służyło rozwojowi kompetencji wszystkich jej członków – rodziców i dzieci. Rodzina jest podstawowym środowiskiem jakie powinno gwarantować dzieciom bezpieczeństwo emocjonalne, dawać poczucie więzi i doświadczeń niezbędnych dla ich prawidłowego rozwoju. Zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny powodują groźne dysfunkcje, takie jak uzależnienia, przemoc, zaniedbanie, bezradność, mogą prowadzić do konieczności objęcia dzieci opieką zastępczą. Jednym z narzędzi pracy z rodziną w tej sytuacji jest wprowadzenie do niej asystenta rodziny.

Pomoc rodzinie realizowana jest również w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego w Punkcie Konsultacyjnym (prowadzony i finansowany w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kurzętnik), w tym psychologicznych, prawnych, rodzinnych oraz w zakresie uzależnień.

W 2020 roku udzielono 187 konsultacji psychologicznych, 45 porad rodzinie i 15 w zakresie możliwości podjęcia leczenia.

Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej

Pieczka zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, w formie rodzinnej lub instytucjonalnej.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza i rodzinny dom dziecka.

Wyróżnia się następujące typy rodzin zastępczych:

- spokrewniona – mogą ją sprawować najbliżsi krewni dziecka, czyli dziadkowie lub rodzeństwo (babcia, dziadek, brat, siostra);
- niezawodowa – może ją sprawować zarówno rodzina dziecka niebędąca wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, jak i osoby niespokrewnione z dzieckiem;
- zawodowa – to taka rodzina zastępcza, z którą starosta zawiera umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej; tworzą ją małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

Rodzinny dom dziecka to miejsce, w którym może przebywać nie więcej niż ośmioro dzieci. Z osobą prowadzącą rodzinny dom dziecka starosta zawiera umowę o świadczenie usług, z tytułu której przysługuje stałe miesięczne wynagrodzenie. Czas trwania umowy - minimum 5 lat.

Natomiast instytucjonalna pieczka zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

W 2020 roku pieczy zastępczej umieszczonych było 11 dzieci, w tym:

- 2 dzieci w rodzinie spokrewnionej,
- 5 dzieci w rodzinie niezawodowej,
- 3 dzieci w rodzinnym domu dziecka,
- 1 dziecko w instytucjonalnej pieczy zastępczej w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Obowiązek współfinansowania pieczy zastępczej wynika z art. 191 niniejszej ustawy. Zgodnie z nim gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka (przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej) wspólnie z powiatem ponosi koszty jego pobytu m.in. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, rodzinnych domach dziecka

i rodzinach zastępczych. Obowiązek dotyczy dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej po 1 stycznia 2012 r.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 2020 roku Gmina Kurzętnik współfinansowała pobyt 10 dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej spokrewnionej, rodzinie niezawodowej i rodzinnym domu dziecka w wysokości 50% na łączną kwotę 72 723,43 zł.

Natomiast w przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym gmina ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej – średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka albo środków finansowych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz środków finansowych na bieżące funkcjonowanie tej placówki.

W 2020 roku Gmina Kurzętnik współfinansowała pobyt 1 dziecka umieszczonego w placówce opiekuńczo-wychowawczej na kwotę 16 819,17 zł.

Podsumowanie i analiza potrzeb

Obowiązująca od 1 stycznia 2012 roku ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z 2021 r. poz. 159) nakładając na gminę zadania nałożyła jednocześnie obowiązek finansowania realizacji tych zadań w znacznym zakresie.

W ustawie przewidziano wprowadzić mechanizmy wsparcia finansowego jednostek samorządu terytorialnego środkami budżetu państwa w realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jednak ze względu na trudną sytuację finansów publicznych środki te zostały ograniczone. Z przepisów ustawy wynika, że przyznanie dotacji celowej nie jest obligatoryjne, w związku z czym nie stanowi ona zabezpieczenia dofinansowania przez państwo zadań realizowanych przez samorządy.

W związku z powyższym większość realizowanych działań gmina musi finansować we własnym zakresie zabezpieczając na ten cel środki w budżecie.

Rok 2021 i kolejny będą kontynuacją prowadzonych działań w zakresie tworzenia systemu opieki oraz pomocy rodzinie znajdującej się w trudnej sytuacji, która nie wykonuje swoich funkcji rodzicielskich w sposób prawidłowy oraz zapewnienia rodzinie z problemami potrzebnego wsparcia.

W szczególności poprzez:

- realizację działań przewidzianych w Programie Wspierania Rodziny na lata w Gminie Kurzętnik na lata 2019-2021;
- utrzymanie i rozwój usługi asystenta rodziny;
- współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- usługi dla rodzin.

Od początku bieżącego roku Centrum Usług Społecznych kontynuuje działania w zakresie wsparcia i pomocą asystenta rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Obecnie usługą asystenta rodziny objętych jest 20 rodzin, w tym 8 rodzin zobowiązanych przez sąd.

Kontynuowana jest również pomoc rodzinie w zakresie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, które realizowane jest w ramach działalności Punktu Konsultacyjnego (prowadzonego i finansowanego w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kurzętnik).

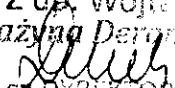
Zgodnie z art.191 przedmiotowej ustawy gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka współfinansuje koszty pobytu w pieczy zastępczej. Udział gminy we współfinansowaniu pobytu dziecka w pieczy, zgodnie z przepisami stopniowo wzrasta. Im dłuższy okres pobytu dziecka w pieczy zastępczej czy rodzinnym domu dziecka, tym większy udział finansowy gminy.

Realizacja zadań w zakresie wspierania rodziny i ich rezultaty będą zależały w dużej mierze od współpracy instytucji, placówek i organizacji pozarządowych, które swoimi działaniami wspierają dziecko i rodzinę.

Głównym celem realizowanych zadań jest zapewnienie każdej rodzinie kompleksowego, spójnego i zintegrowanego wsparcia, które przyczyni się do jej rozwoju i prawidłowego funkcjonowania.

Data: 18.03.2021 r.

Sporządził:

Z up. Wójta
Grażyna Deronek

z-ca DYREKTORA
Centrum Usług Społecznych